

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th December, 2022

ISSN: XXXX-XXXX

Website: econferenceseries.com

MURAKKAB VA MIKRO O'G'ITLARDAN FOYDALANISH

Mamatojiyev Sharip Ikromovich

“Aholi tomorqalaridan samarali foydalanis” kafedراسi dotsenti, q.x.f.n.

Ne'matjonov Oyatillo Qudratillo o'g'li

Farg'ona davlat universiteti “Uzumchilik, mevachilik va sabzavotchilik” qo'shma fakulteti 20.81-gr. talabasi

Annotatsiya

Agrokimyoga oid adabiyotlarda tarkibida azot bilan fosfor bo'lgan o'g'it qotishmalari ammosfos yoki nitrofos deb ataladi. Ammosfos tipidagi o'g'it oddiy ravishda pretsipitatni mochevina yoki amiakli selitra bilan aralashtirilib tayorlash mumkun. Bunday o'g'itlar zavodlarda xam ishlab chiqariladi. Unga kaliy qo'shiladigan bo'lsa nitrofoska deb ataladi. Nitrofos va nitrafoska tarkibidagi azot, fosfor va kaliy miqdori xar xil bo'lishi mumkun, odatda bunday o'g'itlar yuqori konsentratsiyali bo'ladi. G'o'zaning o'sish va rivojlanishi uchun ko'p miqdorda o'zlashtiriladigan asosiy o'g'itlardan tashqari kam istemol qiladigan oziq moddalar xam kerak bo'ladi. Ular mikroelementlar deb ataladi. Xozirgi paytda g'o'zaning me'yorda rivojlanishi uchun bor, rux, mis, molibden, marganes, kabi mikroo'g'itlar zarurligi aniqlangan. G'o'zaning oziqlanishida bu moddalarning yetishmasligi natijasida modda almashinuvi buziladi, xosil elementlari kam paydo bo'ladi va malum miqdorda to'kilib ketadi. Bu xol xosilni kamayib ketishiga, tola va chigit sifati pasayishiga sabab bo'ladi.

Kalit so'zlar: murakkab o'g'itlar, ammosfos, diammosfos, kuzgi shudgorlash, yuqori konsentratsiya, fosfor, nitrofoska, pretsipitat, mochevina, amiakli selitra, bor, rux, mis, molibden, marganes, mikroo'g'itlar.

Fermer xo'jaliklarida tarkibida ikki va uch xil oziq moddasi mavjud bo'lgan murakkab o'g'itlardan foydalanish katta qiziqish tug'diradi. Tipik murakkab o'g'itlar jumlasiga ammosfos va diammosfos kirib, ular kuzgi shudgorlash paytida va o'suv davrida tuproqqa solinadi. Ular yuqori konsentratsiyadagi o'g'it xisoblanib, tarkibining ko'p qismi fosfordan tashkil topadi. Agroximyoga oid adabiyotlarda tarkibida azot bilan fosfor bo'lgan o'g'it qotishmalari ammosfos yoki nitrofos deb ataladi. Ammosfos tipidagi o'g'it oddiy ravishda pretsipitatni mochevina yoki amiakli selitra bilan aralashtirilib tayorlash mumkun. Bunday o'g'itlar zavodlarda

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th December, 2022

ISSN: XXXX-XXXX

Website: econferenceseries.com

xam ishlab chiqariladi. Unga kaliy qo'shiladigan bo'lsa nitrofoska deb ataladi. Nitrofos va nitrafoska tarkibidagi azot, fosfor va kaliy miqdori xar xil bo'lishi mumkun, odatda bunday o'g'itlar yuqori konsentratsiyali bo'ladi.

G'o'zaning o'sish va rivojlanishi uchun ko'p miqdorda o'zlashtiriladigan asosiy o'g'itlardan tashqari kam istemol qiladigan oziq moddalar xam kerak bo'ladi. Ular mikroelementlar deb ataladi. Xozirgi paytda g'o'zaning me'yorda rivojlanishi uchun bor, rux, mis, molibden, marganes, kabi mikroo'g'itlar zarurligi aniqlangan. G'o'zaning oziqlanishida bu moddalarning yetishmasligi natijasida modda almashinuvi buziladi, xosil elementlari kam paydo bo'ladi va malum miqdorda to'kilib ketadi. Bu xol xosilni kamayib ketishiga, tola va chigit sifati pasayishiga sabab bo'ladi. Mikroelementlar paxtachilikda songi paytlargacha qo'llanilmas edi, chunki uning tuproqdagi zaxirasi g'o'za va boshqa ekinlarning extiyoji uchun yetarli darajada deb xisoblanar edi. Paxta xosilini ortishi bilan birga tuproqdagi mineral moddalar kamaya boradi. Xar yili azot, fosfor va kaliy solinishi natijasida ular tuproqdan o'simliklar oladigan qismini to'ldirib turadi. Tuproqqa xar gal yuqori konsentratsiyadagi o'g'itlarni solib turilishi va mikroelementlarga boy bo'ladigan organik o'g'itlardan yaxshi foydalanmasligi mikroelementlar miqdorini yanada kamaytirib yuboradi. Bizning mamlakatimizda va chet ellarda mikroo'g'itlardan foydalanish tajribasini ko'rsatishicha, bu o'g'itlarning ishlatilishining eng istiqbolli uslubi bir tomonlama va murakkab kompleks o'g'itlarni qo'shib qo'llashdir. Shunday qilinganda o'simlik xar ikkala-mikro va makro o'g'itlardan samarali foydalanadi. Ayni paytda o'simlik xam iqtisodiy jixatdan xam agronomik samarasi jixatlaridan qaraganda barcha zarur oziq elementlari bilan yetarli darajada taminlanadi. Kelajakda ishlab chiqariladigan yakka oziq moddali va kompleks murakkab o'g'itlar tarkibida 60-70 % mikroo'g'it bo'ladi, faqatgina uning 30-40% texnik tuz tarzida qo'llaniladi. Xozirgi paytda superfosfat, ammafos, mochevinaga mikroelementlardan birontasi rux, mis, bor va molibden yoki marganes qoshilgan xolda ishlab chiqarilmoqda, bu ish respublikamiz kimyo zavodlarida yo'lga qo'yilgan.

Bor. U bor kislotasi tarzida yoki asosiy o'g'itlarni zavodda tayorlash paytida uning tarkibiga qo'shilgan xolda ishlatiladi. Bu o'g'it gektariga 1-1,5 kg xisobidan chigit ekish yoki birinchi oziqlantirish paytida solinadi.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th December, 2022

ISSN: XXXX-XXXX

Website: econferenceseries.com

Rux. Ruxli o'g'itlar sifatida rux sulfati tuzi ammosfos yoki mochevinaga qo'shilgan xolda beriladi. Gektariga 1-2 kg (sof modda xisobiga) meyorda chigit ekish oldidan yoki ekish bilan bir paytda va g'o'zani shonalay boshlashi davrida ishlatiladi.

Mis. Misni ammosfos va mochevinaga qo'shib ishlab chiqarish yaxshi yo'lga qo'yilgan. Uni g'o'zalar shonalay boshlagan paytda ishlatish eng samarali xisoblanadi.

Molibden. Molibdenli og'itlardan amoniy molibiden sulfat shaklidagi turi eng ko'p ishlatiladi. Gektariga 0,5-1 kg sof xolda g'o'zalar shonalash boshlash paytida beriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Paxtachilik spravochnigi. "Mexnat" nashriyoti, 1989. 109-117b.
2. Энциклопедия хлопководства. Том – 1., Ташкент – 1985, 524-526 стр.

E- Conference Series

Open Access | Peer Reviewed | Conference Proceedings

E- CONFERENCE
SERIES